

סילוב קורסי חובה במיומנויות

למידה בתכנית הלימודים האקדמית¹

מיכל מעוז², המכללה האקדמית להנדסה אורט בראודה

המכללה האקדמית להנדסה אורט בראודה החליטה להשקיע בטיפול היכולות הלימודיות והחשיבתיות של הסטודנטים במטרה לקדם את נושא הלמידה וההוראה במכללה וכך לצמצם את מספר הסטודנטים הנושרים מן הלימודים בשלבי התואר הראשונים, לשפר את הישגיהם האקדמיים ולהגדיל את סיכוייהם להשתלב במעגל העבודה בתום לימודיהם. לשם כך הוקם במכללה מרכז לקידום ולפיתוח ההוראה והלמידה, ובמסגרתו מופעלים קורסים לקידום מיומנויות למידה וחשיבה, המיועדים לכלל הסטודנטים בשנה א.

לכלל הסטודנטים בשנה א, מהם הסטודנטים בוחרים את הקורס המתאים לצורכיהם האישיים. היקף כל קורס הוא שעתיים שבועיות בסמסטר אחד, והוא מזכה בנקודת זכות אקדמית אחת.

מספר המקומות במרבית הקורסים מוגבל ל-30, למעט אלה המיועדים ללקויי למידה, ובהם ההגבלה היא ל-20 סטודנטים. קיימת בהם חובת נוכחות, ונדרשות השתתפות פעילה בשיעורים והגשת מטלות בית. בחלק מהקורסים ניתן ציון באחוזים, ובאחרים הציון הוא עבר/נכשל.

המרצים בקורסים אלה הם מרצים של המכללה ממגוון תחומים מקצועיים, שעברו השתלמויות מיוחדת למטרה זו. המכללה מלווה את התהליך במחקר הכולל שאלונים ודפי משוב לסטודנטים וכן בריאיונות לבדיקה של שביעות הרצון של הסטודנטים והמרצים.

קיימים ארבעה סוגים של קורסי מיומנות:

1. העשרה אינסטרומנטלית על-פי תורת פוירשטיין
2. חשיבה מתמטית יצירתית
3. מיומנויות למידה
4. מיומנויות למידה המיועדות ללקויי למידה

אלה מטרות הקורסים:

- **העשרה אינסטרומנטלית:** לפתח את המודעות של הלומדים לתהליכי החשיבה שלהם; לפתח אצל הלומדים אסטרטגיות חשיבה/למידה וליצור הרגלי עבודה שישפרו את תפקודם; לפתח את תחושת המסוגלות ללמידה על-ידי יצירת חוויות של הצלחה ומתן משוב קונקרטי.
- **חשיבה מתמטית יצירתית:** לפתח מיומנות של פתרון בעיות משלב הבנת הנקרא ועד לניסוח הפתרון;

החברה של ימינו מתאפיינת בשינויים טכנולוגיים וארגוניים מהירים, המחייבים כל מי שרוצה לתפקד בחברה באופן ראוי ליכולת הסתגלות מהירה וללמידה עצמית. הקניית מיומנויות למידה וחשיבה לסטודנטים תשפר את כישורי הבוגרים של המוסדות להשכלה גבוהה להתמודד עם הדרישות הללו, וזוהי אחת המטרות החשובות בחינוך הגבוה.

כדי להשיג מטרה זו החליטה הנהלת המכללה האקדמית להנדסה אורט בראודה בכרמיאל להשקיע בטיפול היכולות הלימודיות והחשיבתיות של הסטודנטים. השקעה זו נועדה להקטין את מספר הסטודנטים הנושרים מן הלימודים בשלבי התואר הראשונים, לשפר את הישגיהם האקדמיים ולהגדיל את סיכוייהם להשתלב במעגל העבודה.

לשם כך הוקם במכללה מרכז לקידום ולפיתוח ההוראה והלמידה³, אשר במסגרתו מופעלים קורסים למיומנויות למידה וחשיבה. המרכז מציע מבוחר של קורסים

מיכל מעוז

20

1. זהו תקציר ההרצאה מהכנס הבינלאומי הראשון ב"יוזמות חדשות לקידום הלמידה בהשכלה הגבוהה", שנערך במכללה האקדמית להנדסה אורט בראודה, במאי 2005.
2. דר' מיכל מעוז, ראש המרכז לקידום ולפיתוח ההוראה והלמידה במכללה וחברת הסגל האקדמי במחלקה להנדסת ביוטכנולוגיה. mmaoz@braude.ac.il
3. <http://braude.ort.org.il/tlc@braude.ac.il>

תקין, הראו שההישגים הלימודיים של קבוצה זו השתפרו בכמה מובנים: חל שיפור בציונים שלהם, פחתו הכישלונות ופחתה הנשירה מהלימודים במכללה בהשוואה לקבוצה בעלת נתונים דומים, שלא עברה תהליך אבחון •

להקנות יכולת ראייה רחבה של בעיה בתוך הקשר כללי; לפתח גישה יצירתית לבעיה ולעצב "ארגז כלים" מתמטי להתמודדות עם בעיות.

• **מיומנויות למידה:** לשפר מיומנויות למידה (ארגון זמן, דרכי למידה יעילות, תמצות וסיכום, למידה למבחנים ועוד).

• **מיומנויות למידה ללקיוי למידה:** להקנות כלים וטכניקות יישומיות לפיתוח ולשיפור אסטרטגיות הלמידה של סטודנטים המאובחנים כבעלי לקות למידה/הפרעת קשב וריכוז.

נוסף על קורסים במיומנויות למידה ובהטמעת הרגלי למידה לסטודנטים ניתנות גם השתלמויות למרצים. ההשתלמויות הללו מתמקדות בדרכי הוראה ובהקניית מיומנויות למידה לסטודנטים תוך כדי ההוראה בקורסים הרגילים.

מרצי המכללה המלמדים בקורסים אלה עברו בשנתיים האחרונות סדרת השתלמויות וכן השתתפו בסדנאות מגוונות בנושאים שונים: מצוינות בהוראה, אקלים כיתה, ערכים של יושר והגינות בלמידה אקדמית, תקשורת בינ-אישית ועוד.

זאת ועוד, במכללה מנסים לאתר ולקדם סטודנטים המתקשים להשיג הישגים ואינם מוגדרים "לקיוי למידה". הסטודנטים מאותרים בסוף סמסטר א, ומוצע להם לעבור תהליך של אבחון דינמי, שמנבא את יכולתם לשפר את כישורי הלמידה שלהם.

האבחון הדינמי שפותח במכון פוירשטיין, ממקד ומאפיין לסטודנטים את התנהגויות הלמידה שלהם. בסיום האבחון הסטודנטים מקבלים משוב אישי ומשתלבים בקורס העשרה אינסטרומנטלית. אבחון דינמי משמעו אבחון תוך כדי למידה. הנבחנים עוברים סדרת מבחנים, ובהם לאחר כל מבחן מתבצע תהליך "תיווך" העוסק בהסבר ובתרגול של האסטרטגיות לפתרון המבחן. בתום תהליך הלמידה בעזרת התיווך מתבקשים הנבחנים להשיב על אותו מבחן או על מבחן דומה בדרגת קושי זהה. בסוף התהליך ניתן לנבא את יכולתם של הסטודנטים הנבחנים לשפר את כישורי הלמידה שלהם.

תוצאות פיילוט של אבחון דינמי, שנערך בשנת תשס"ד לתריסר סטודנטים שמצבם מבחינה אקדמית לא היה

אשרי תלמיד שרבו מודה לו
(בר' לב.).

ואמר לו רב לרב שמואל בר שילת:
כשאתה מלקה את התינוק אל
תלקהו אלא ברצועה של מנעל,
הקורא – יקרא, ומי שאינו קורא
– יהא צֹנֵת לחברו (ב"ב כא.; כא.).

